

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 25 maja 2015 r.

Irena Lipowicz

VIII.517.1.2015.AB

Pan Bartosz ARŁUKOWICZ
Minister Zdrowia

Ministerstwo Zdrowia
ul Miodowa 15
00 - 952 WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze,

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich szczególną wagę przywiązuję do wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach, w których Trybunał ten stwierdził naruszenie przez Polskę przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej także jako: Konwencja). W związku z powyższym jednym z realizowanych przeze mnie zadań jest monitorowanie działań podejmowanych przez instytucje publiczne w zakresie niezbędnych zmian legislacyjnych mających na celu implementowanie do polskiego porządku prawnego standardów ustanowionych w drodze Konwencji oraz przeciwdziałanie naruszeniom tych standardów w przyszłości.

Jednym z niewykonanych do chwili obecnej orzeczeń jest wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 16 października 2012 r. w sprawie *Kędzior przeciwko Polsce* (skarga nr 45026/07) dotyczący zasad umieszczania osób chorujących psychicznie w domach pomocy społecznej. W przywołanym powyżej orzeczeniu Trybunał uznał, że **Polska naruszyła przepis art. 5 ust. 1 Konwencji, wobec osoby chorującej psychicznie, która - decyzją jej opiekuna prawnego, została umieszczona w domu pomocy społecznej wbrew własnej woli.** Trybunał zauważył, że

instytucje publiczne nie uzasadniły konieczności przyjęcia skarżącego do domu opieki stopniem zaawansowania jego choroby, a także odnotował całkowity brak regularnej oceny zaburzeń skarżącego. Przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.; dalej jako: ustawa o ochronie zdrowia psychicznego) nie przewidują automatycznej sądowej oceny legalności umieszczenia i przetrzymywania osoby w zakładzie opiekuńczym takim jak dom pomocy społecznej. Ponadto, oceny takiej nie może zainicjować osoba, która została całkowicie ubezwłasnowolniona. Mając na względzie, że **skarżący nie mógł samodzielnie wystąpić z jakimkolwiek środkiem prawnym o charakterze sądowym w celu zakwestionowania swojego utrzymującego się niedobrowolnego pobytu w domu pomocy społecznej, Trybunał uznał, że Polska naruszyła także przepis art. 5 ust. 4 Konwencji.**

Brak skutecznych ram regulacyjnych w tym obszarze nie tylko narusza standardy ustanowione w drodze Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, ale budzi uzasadnione wątpliwości w zakresie zgodności z normami polskiej Konstytucji. Tak daleko idące zastrzeżenia uzasadniają potrzebę kompleksowej nowelizacji przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, a także innych aktów prawnych regulujących sytuację osób z niepełnosprawnościami przebywających wbrew własnej woli w domach opieki. O systemowych zaniedbaniach w tym obszarze świadczą kolejne sprawy rozpatrywane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (zob. m.in. wyrok z dnia 25 listopada 2014 r. K.C. przeciwko Polsce, skarga nr 31199/12 oraz zakomunikowane skargi *T.T. przeciwko Polsce* i *Wielogórski przeciwko Polsce*).

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 oraz 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o poinformowanie mnie, **na jakim etapie znajduje się obecnie przygotowywany w Ministerstwie Zdrowia projekt nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz niektórych innych ustaw, jaki jest planowany zakres tego projektu oraz przewidywany termin zakończenia prac.** W szczególności będę zobowiązana za udzielenie informacji, czy projektowana nowelizacja przewiduje gwarancje sądowej kontroli zasadności umieszczania osób chorujących psychicznie

w domach pomocy społecznej, przenoszenia tych osób z jednego domu pomocy do drugiego, cyklicznej kontroli zasadności przedłużania pobytu tych osób w domu pomocy, a także dostępu osób całkowicie ubezwłasnowolnionych do środków prawnych o charakterze sądowym w celu zakwestionowania celowości przymusowego pobytu w DPS.

Z poważaniem,
Podpis na oryginale

Do wiadomości:

Pani Justyna CHRZANOWSKA
Dyrektor Departamentu do spraw
Postępowań przed Międzynarodowymi
Organami Ochrony Praw Człowieka

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
al. J.Ch. Szucha 23
00-580 WARSZAWA